

Handläggare
Kommunstyrelseförvaltningen
Kristin Norrbom
Utredare/jurist
08- 578 295 18
kristin.norrbom@tyreso.se

Handlingstyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2022-02-10

Sida
1 (3)
Diarienummer
2021/KS 0391 006

Sharon Lejderman
Jurist
08-5782 95 72
sharon.lejderman@tyreso.se

Mottagare
Kommunledningsutskottet

Nya visselblåsarlagen

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till kommunledningsutskottet för beslut i kommunstyrelsen

1. En visselblåsarfunktion införs i enlighet med bifogad rapport.
2. Kommundirektören ges i uppdrag att tillse att en extern aktör för systemstöd, handläggning, utredning, återkoppling och uppföljning upphandlas.
3. Kommundirektören ges i uppdrag att inrätta en intern visselblåsargrupp.
4. Förslaget till beslut finansieras inom ramen för verksamhetsområde 17 gemensam verksamhet.

Kommunstyrelseförvaltningen

Elin Waltersson
Tf. kommundirektör

Thomas Halvarsson
Tf. Chef stöd och servicekontoret

Sammanfattning

Från och med den 17 juli i år är alla arbetsgivare med fler än 50 anställda skyldiga att ha inrättat interna rapporteringskanaler för att kunna ta emot anmälningar om missförhållanden. Bestämmelserna i den nya visselblåsarlagen innebär ett förstärkt skydd för arbetstagare som lämnar information om missförhållanden och som av sin arbetsgivare riskerar att utsättas för

repressalier på grund av det. Lagen ska även ge ett skydd för andra kategorier av personer som rapporterar om missförhållanden.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att en funktion inrättas för att hantera visselblåsning i Tyresö kommun utifrån det nya regelverket.

Beskrivning av ärendet

Lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, den så kallade visselblåsarlagen, trädde i kraft den 17 december 2021. Den 17 juli 2022 ska rapporteringskanalerna finnas på plats i offentlig verksamhet.

Kommunen ansvarar alltid för att allt arbete inom visselblåsarfunktionen utförs på ett rättssäkert och korrekt sätt oavsett om externa resurser anlitas eller inte. Den nya lagen ställer krav på att de personer som utför handläggningen kan agera självständigt och oberoende i sitt uppdrag. Det förordas i bifogad rapport att Tyresö kommun köper in en extern tjänst och att den externa aktören ansvarar för systemstöd, handläggning av inkomna ärenden samt att göra en första bedömning av om inkomna ärenden utgör visselblåsarärenden eller inte.

Kommunen bör få ta del av informationen om det inte utgör visselblåsarärenden enligt lagens definition. Detta då det kan bidra till kommunens förbättringsarbete och torde handla om information som bör komma kommunen till del.

Om ärendet bedöms vara en visselblåsning enligt lagens mening ska kommunen kunna avropa utredningstjänsten av den externa aktören, alternativt, i undantagsfall, genomföra utredningen själv.

Visselblåsarärenden tenderar att vara av känslig karaktär varför externa utredningar är att föredra i flertalet fall. Detta för att säkerställa oberoende och undvika jävssituationer. Dock förlorar kommunen viss kostnadskontroll om all bedömning sker externt.

En arbetsrättslig utredning kan behöva göras av kommunen parallellt med den övriga utredningen. HR- funktionen kommer att ta fram en rutin för den interna arbetsrättsliga utredningsgången.

Den tekniska lösningen ska möjliggöra total anonymitet för anmälaren och även möjliggöra kommunikation med anmälaren trots att denne är helt anonym.

Kommunen bör tillsätta en visselblåsargrupp som kontaktyta gentemot den externa aktören. Gruppen bör bestå av ett fåtal personer då visselblåsarärenden ska hanteras med hög sekretess inom en begränsad sfär. Förslagsvis hämtas

dessa personer ur till exempel HR-funktionen, ekonomifunktionen och juristfunktionen.

Då ett externt stöd förordas behöver en upphandling genomföras. Kommundirektören ges i uppdrag att tillse att en extern aktör för systemstöd, handläggning, utredning, återkoppling och uppföljning upphandlas. En planering pågår för att en gemensam upphandling ska genomföras för flera kommuner inom Stockholms län.

Den fasta årskostnaden för en extern aktör beräknas ligga på cirka 15 000-60 000 kronor per år. Prismodellerna ser lite olika ut. De företag som har en högre årskostnad har ofta mer inkluderat i årskostnaden, såsom handläggning och kommunikation med visselblåsare. Vid en lägre årskostnad kan det vara enbart systemstödet som ingår och all vidare handläggning sker till ett timpris. Därutöver tillkommer ibland en engångskostnad i samband med införandet av systemet. Utifall att de inkomna tipsen föranleder större utredningsinsatser ska det gå att avropa extern utredning om det finns behov av det. Timkostnaden då den externa aktören genomför utredningar åt kommunen beräknas ligga på ungefär 1000-1700 kronor. Kostnaden för utredningen av ett ärende är dock avhängigt ärendets komplexitet och omfattning. Det är också svårt att uppskatta hur många anmälningar som kan tänkas komma in och vilken arbetsbelastning det kan komma att innebära. Tilläggas kan att utredningskostnaderna för visselblåsarärenden som ska göras av extern part förväntas bli relativt begränsade. För att en anmälan ska utgöra en visselblåsning krävs det att det är fråga om allvarligare brott och att det finns ett allmänintresse.

Förslaget till beslut föreslås finansieras inom ramen för verksamhetsområde 17, Gemensam verksamhet.

Det finns inga direkta konsekvenser för barn med anledning av förslaget till beslut. En prövning av barnets bästa har därför inte genomförts. Däremot kan det noteras att utifall att tips rör oegentligheter gentemot barn och unga så medför visselblåsarfunktionen en kanal för att förhindra att sådana oegentligheter sker, vilket är positivt. Barn såväl som vuxna gynnas av att eventuella oegentligheter avslöjas och avhjälpas.